

Бошко БУБАЊА¹

докторанд, Факултет географије, Универзитет у Београду

ДОИ: 10.5937/bezbednost2602131B

УДК: 911.3:314.15(497)“2015/2025“

Прегледни научни рад

Примљен: 4. 3. 2026. године

Ревизија: 3. 4. 2026. године

Датум прихватања: 17. 6. 2026. године

Ка концептуализацији функционалне регионализације миграционих токова на Западном Балкану

Апстракт: Рад истражује функционалну регионализацију недавних миграционих токова на Западном Балкану у периоду од 2015. до 2025. године. У фокусу су мреже чворишта, као што су гранични прелази, прихватно-регистрациони центри и урбана транзитна средишта, која заједно формирају динамичну структуру просторних односа. Рад развија концептуални оквир за разумевање миграционих токова на Западном Балкану кроз призму функционалне регионализације, ослањајући се на преглед и синтезу постојеће литературе и извештаја, као и на интерпретацију образаца кретања.

То указује да се током посматраног периода јављају три фазе: иницијална консолидација миграционих рута, периодична променљивост и променљива проходност, као и диференцијација са стабилнијим урбаним чвориштима и секундарним циркулацијама. Источна оса показује континуирану стабилност, док су јадранске варијанте коридора изразито променљиве и условљене политичким и безбедносним факторима. Функционална регионализација представља користан аналитички и оперативни оквир за планирање капацитета, координацију институција и развој заједничког регионалног мониторинга миграционих токова. На тај начин, Западни Балкан се може тумачити као динамичан систем чворишта и коридора, чије се границе непрестано мењају у складу са политичким, инфраструктурним и друштвеним променама.

¹ bosko.bubanja@outlook.com, ORCID 0009-0007-6023-2224

Кључне речи: функционална регија, миграциони систем, фрагментација, чворишта и коридори, диференцијација.

Увод

У раду су примењене анализа докумената и концептуална синтеза постојећих научних и стручних извештаја, с циљем идентификације просторних образаца и интерпретације миграционих токова на Западном Балкану.

Последња деценија донела је дубоке промене у миграционим токовима дуж источномедитеранског и балканског правца. Од 2015. године, када је Западни Балкан постао једна од главних транзитних зона између Блиског истока, Азије и Европске уније, овај простор је постепено прерастао у сложен систем чворишта и коридора, у којем се укрштају различити облици мобилности, политике контроле и механизми хуманитарног управљања. У таквом окружењу, класичне административне поделе – општине и статистички региони – више не одражавају стварну функционалну организацију простора, јер се миграције крећу дуж инфраструктурних, безбедносних и институционалних канала који често премашују формалне границе држава (Sarkowsky et al., 2015).

Западни Балкан се стога може разумети као посреднички простор, чија се структура непрестано мења под утицајем регионалних и европских политика, граничних режима, развоја транспортне инфраструктуре и различитих нивоа институционалне спремности. Уместо традиционалног појма региона као територијално затворене целине, савремена миграциона географија посматра овај простор као динамичну мрежу у којој су повезаност, токови и међузависности кључни аналитички параметри (Ahmed, 2015).

Овај рад се свесно опредељује за функционалну регионализацију као приступ који миграциони простор Западног Балкана посматра кроз односе између чворишта и коридора, а не кроз административне границе. Другим речима, регија није дата нормативним прописом, већ настаје из интеракција и токова: тамо где су унутрашње везе интензивније од спољних, обликује се функционални миграциони регион.

У истраживању се полази од претпоставке да су миграциони токови на Западном Балкану организовани у више међусобно повезаних мрежа, које се временом трансформишу под утицајем политичких,

безбедносних и инфраструктурних фактора. Рад се ослања на интерпретацију постојећих извора и извештаја о миграционим кретањима у три временска периода, с циљем да се утврди где се формирају и стабилизују чворишта и коридори, како се мењају њихове улоге током времена и које су импликације ових промена за локалне заједнице. Приступ овог рада доприноси бољем разумевању стварних токова и бољем увиду у ресурсе, смештајне капацитете и безбедносне мере.

Подручја и чворишта

Простор Западног Балкана представља један од најдинамичнијих сегмената европског миграционог система. У периоду од 2015. до 2025. године овај регион функционише као транзитна зона између источномедитеранских и централноевропских рута, са карактеристичном комбинацијом пролазности и повременог задржавања. Иако је већина миграција краткотрајна и усмерена ка државама Европске уније, токови су довољно интензивни и репетитивни да формирају мрежу чворишта и коридора, чији се обрасци временом стабилизују (Agustín & Bak Jørgensen, 2018).

Западни Балкан у овом случају обухвата пет држава, а то су Србија, Северна Македонија, Црна Гора, Албанија и Босна и Херцеговина. У периоду након 2015. године овај простор постаје средишњи део источнобалканског коридора, који повезује источномедитеранску руту Турска–Грчка са државама ЕУ, као што су Мађарска, Хрватска, Словенија, Италија и Аустрија (Schmoll, 2024).

У географском смислу, миграциони токови прате постојеће инфраструктурне осе долине Мораве, Вардара и Неретве. Тиме се потврђује да миграције нису случајни токови људи, већ просторни процеси ослоњени на транспортну и урбану инфраструктуру. Ови коридори не служе само физичком кретању, већ и као канали видљивости у којима институције, локалне заједнице и хуманитарни актери делују у интеракцији.

Чворишта се могу поделити у три основне категорије, према њиховој функцији у систему миграционих токова:

1. улазна чворишта – места првог уласка и регистрације миграната након преласка границе (Marielancaster, 2022);

2. транзитна урбана чворишта – градови и центри у којима се мигранти краткотрајно задржавају, користе смештајне капацитете и приступају услугама (Marielancaster, 2022);
3. излазна чворишта – тачке поновног покрета и покушаја уласка у земље ЕУ (Marielancaster, 2022).

У безбедносном контексту, интензитет токова и просторна повезаност представљају једну од важних основа за разумевање регионалне стабилности, односно управљања ризицима. У том случају функционална регионализација је важан инструмент у оквиру концепта регионалног безбедносног управљања.

Свака категорија има различиту просторну стабилност, институционалну улогу и дужину боравка корисника. Чворишта се повезују у функционалне ланце који се временом трансформишу у стабилне миграционе коридоре (Тошић, 2012).

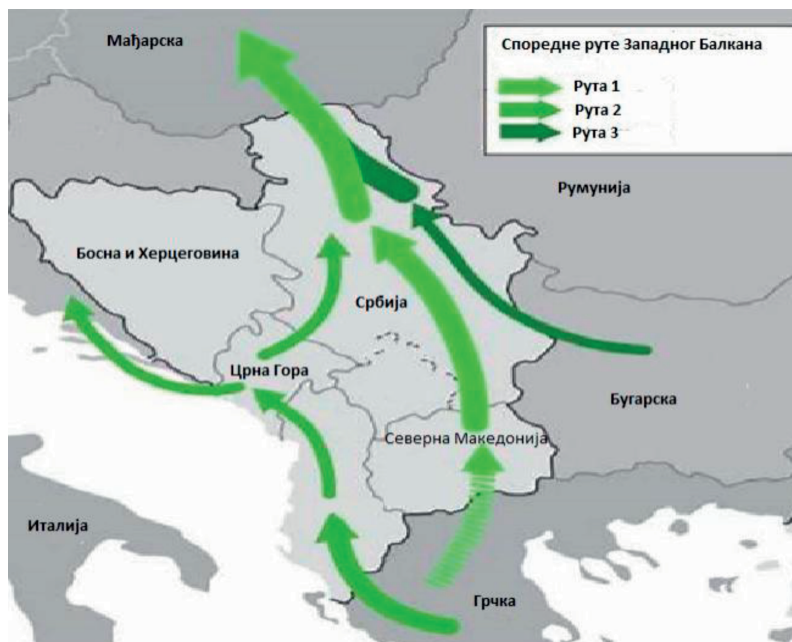
Подрегионалне мреже

Србија представља централни чвор миграционог система Западног Балкана. Током целог периода анализе највећи број миграната пролази управо кроз њену територију. Систем државних прихватних и азилних центара обухвата одређени број азилних и прихватних јединица. Неке од њих су Крњача (Београд), Бања Ковиљача, Боговађа, Сјеница, Тутин, Прешево, Принциповац, Адашевци, Бујановац, Суботица, Сомбор и Кикинда. Ова чворишта имају значајну посредничку улогу у систему миграционих рута, јер преко њих пролази велики број миграционих кретања. Поред формалних центара, уочавају се и неформална чворишта попут железничких и аутобуских станица, тржних центара и обода урбаних зона. Она функционишу као мрежни мостови између институционалних и спонтаних рута. Постоји и мрежа од три прихватна центра у делу Косова и Метохије: у Липљану, код Приштине и у Косовској Митровици. Они функционишу као прелазни капацитети, углавном за лица која чекају трансфер или решавање поступка азила. Токови преко ових делова Републике Србије играју важну улогу у усмеравању ка северним деоницама (Frontex, 2025).

Босна и Херцеговина је од 2017. године постала кључна зона секундарног задржавања, након што су се руте са југа прелиле ка западним деловима региона. Највеће концентрације миграната налазе се у Унско-санском кантону и у околини Сарајева. Ови центри представљају

типичне излазне и транзитне зоне ка Хрватској и Словенији. БиХ има мрежу чворишта која је сезонски осетљива, а њихов интензитет расте у пролећним и летњим месецима, што указује на висок степен временске варијабилности миграционих токова (Koščak, O'Rourke, 2017).

Северна Македонија има улогу иницијалне транзитне зоне на улазу у Западни Балкан. Главна чворишта су гранични прелази Богородица и Табановце, уз прихватни центар у Скопљу. У просеку, задржавање у земљи је краткотрајно, тј. до 72 сата, али ова чворишта имају висок ниво протока. Током 2015. и 2016. Године преко ових тачака је дневно пролазило и више од три хиљаде људи, што је уједно био врхунац миграционе активности (Kmezić et al., 2023).

Слика 1. Западнобалканске миграционе руте

Figure 1. Western Balkan migration routes

Извор: Nestoras, A. A. (2016), The Gatekeeper's Gambit, стр. 29.

Албанија је током последњих година постала алтернативни улазни коридор ка Западном Балкану. У Тирани се налази Национални прихватни центар за тражиоце азила, док су у Шенђину и Ђадеру отворени центри за обраду лица пресретнутих на мору, што представља

преседан у региону. Ова чворишта повезују поморски и копнени ток, што чини Албанију паралелним улазом (InfoMigrants, 2025).

Црна Гора има мању, али стабилну улогу у систему. Главна чворишта су Божај и Спуж. Већина пролазака је краткотрајна, али њихов број расте у годинама појачане контроле на југу Србије. Ови прелази чине помоћну осу балканског коридора, која се активира у случају рестрикција на другим деоницама (Kmezić et al., 2023).

Привремено настањивање и микрорегије

Дуж целог посматраног периода уочава се постепена еволуција чворишта од иницијалних кампова хитног пријема ка трајнијим, институционално интегрисаним центрима. У периоду од 2015. до 2017. године преовладавају привремени објекти и *ad hoc* капацитети, док се од 2018. уочава институционализација смештаја, појачан надзор и успостављање националних миграционих мрежа. Након 2021. године број секундарних кретања расте, а урбана чворишта попут Београда, Сарајева и Скопља постају регионалне тачке са вишеслојном улогом: регистрационом, логистичком и интеграционом (Koščak, O'Rourke, 2017).

Иако је већина миграната у транзиту, део се привремено задржава у одређеним урбаним срединама, где настају микрорегије свакодневице: мреже прихватних капацитета, трговина, здравствених и образовних услуга, као и неформалних облика економије. У Београду, Сарајеву и Скопљу појављују се локалне заједнице пролазника, које сведоче да миграција није искључиво простор проласка, већ и периодична форма насељавања. Ови простори показују највећу просторну и друштвену динамику, чинећи их идеалним примерима функционалних миграционих региона у настајању (Kmezić et al., 2023).

Подручја и чворишта Западног Балкана представљају основу миграционе мреже, чија стабилност зависи од инфраструктуре, политичких одлука и безбедносних услова. Њихово мапирање и класификација омогућавају да се процес миграција сагледа не као низ хаотичних кретања, већ као структурисан систем повезаности, у којем се поједина места издижу као носиоци регионалне функције (Baglioni, Calo, 2023). Управо из ове структуре произлази потреба за функционалном регионализацијом, као аналитичким и оперативним оквиром за разумевање савремених миграција на Западном Балкану.

Регионализација миграционих токова

Регионализација миграционих токова на Западном Балкану није резултат административних одлука или трајних просторних подела, већ процес функционалног обликовања простора у складу са динамиком кретања, инфраструктурним правцима и институционалним одговорима држава. У овом случају, простор се организује не по политичким границама, већ према интензитету међусобне повезаности чворишта, односно према фреквенцији и стабилности токова који између њих циркулишу (Arat, 2023).

Према класичној географској подели, формални регион се дефинише на основу уједначених карактеристика, док се функционални регион издваја на основу односа, интеракција и токова (Bauer, 2016). Примењен на миграције, функционални регион представља простор у којем се одвијају интензивне и поновљене комуникације између чворишта, а његове границе нису фиксне, већ се мењају у складу са променама у инфраструктури, контроли и политици (Fouberg, Moseley, 2023).

На Западном Балкану овај приступ омогућава да се сложени процеси кретања људи, добара и информација представе као мрежа у сталном преобликовању, а не као низ изолованих миграционих епизода. Регионализација миграција се, дакле, може разумети као просторно материјализовање токова, у којем се миграциони путеви и чворишта временом учвршћују у облике који имају функционалну стабилност (Arsentyeva, 2017).

Фазе регионализације од 2015. до 2025. године

Прва фаза, тј. почетни период великог прилива, обухвата период од 2015. до краја 2017. године и обележена је наглом концентрацијом миграционих токова дуж источне осе, од Грчке преко Северне Македоније и Србије, а затим ка Мађарској или Хрватској (Bourdeaux et al., 2016). Овде се формира иницијална линеарна структура, односно ланац функционалних чворишта повезаних стабилним протоком људи и логистичких ресурса. Функционални регион има осовински карактер и оријентисан је у правцу југоистока ка северозападу, а интензитет миграционих токова расте ка северу.

Друга фаза обухвата период од почетка 2018. године, који обележавају промене у граничним режимима и јачање контрола, што

доводи до фрагментације основне осе и појаве нових, мање стабилних коридора. Јављају се јадранске и западнобалканске варијанте, које функционишу као алтернативне руте при затварању источне осе. Мрежа добија вишецентричан облик: поред Београда и Ниша, појављују се нови центри (InfoMigrants, 2025).

Слика 2. Миграциони токови дуж балканске руте

Figure 2. Migration flows along the Balkan route

Извор: Arsenijević et al. (2018), Social Science & Medicine, 209, стр. 88.

У овом периоду настају мањи, међусобно повезани функционални региони који реагују на промене у политици и временским условима. Миграциони систем постаје адаптиван, а просторна стабилност региона зависи од њихове способности да апсорбују варијације у протоку (MMC & PRAB, 2024).

Трећа фаза, односно пандемијски и постпандемијски период, тачније од почетка 2020. до 2025. године, доноси реструктурисање миграционих токова, где део путева поново постаје стабилан, али уз израженије локалне специфичности. Јављају се секундарне циркулације, односно покрети између блиских чворишта, које формирају микрорегије са сопственом логиком кретања. Урбана средишта постају

мултифункционални миграциони простори, истовремено места пролаза, боравка и институционалне подршке (InfoMigrants, 2025).

У овој фази регионализација добија мултискаларни карактер, што резултира сложеном структуром функционалних региона различитог обима и стабилности.

Просторна структура функционалних региона

На основу постојећих студија могу се уочити три функционална подручја миграционих токова, која се појављују у свим посматраним периодима: источнобалкански функционални регион обухвата Северну Македонију и јужну Србију, где су присутни висока фреквенција пролаза, стабилан ток и доминација транзитне функције; централнобалкански функционални регион обухвата Београд, Ниш, Крагујевац и околину, где се комбинују транзитна и урбано-интеграциона функција, висока посредност и највећа густина институционалних активности; а под западнобалканским функционалним регионом подразумевају се Босна и Херцеговина, западна Србија и Црна Гора, где је задржавање углавном периодично, али у појединим центрима и дуготрајније, као нпр. у Сарајеву или Сјеници (Kmezić et al., 2023). Осим ових, јављају се и повремени периферни региони, са улазним и прелазним функцијама, који имају нижу стабилност и служе као привремени спојни сегменти у време промена рута (Etzel, 2023).

Процес регионализације условљен је комбинацијом структурних и контингентних фактора. Структурни фактори су инфраструктура, географски положај и транспортни коридори, који омогућавају предвидљивост и дуготрајност региона. Контингентни фактори су граничне контроле, политичке одлуке, безбедносни догађаји и временски услови, који делују као прекидачи мреже и доводе до краткорочних преусмеравања токова (Hobbs, 2016).

Резултат њихове интеракције је процес у којем се мрежа просторно поново исцртава, а стари коридори губе или добијају значај у зависности од контекста. Оваква динамика чини Западни Балкан изузетним примером функционалног региона у сталном настајању, где је флуидност подједнако битна као и просторна стабилност.

Регионализација у овом случају показује да Западни Балкан није пролазна зона, већ динамична мрежа функционалних региона који се прилагођавају променљивим околностима. Простор миграција об-

ликује се кроз интеракцију инфраструктуре, институција и људског кретања, стварајући географију токова, у којој се значај не мери територијом, већ повезаношћу (Amin, Thrift, 2002).

Функционална регионализација зато није само методолошки избор, већ и појмовни помак. Она замењује традиционалну слику региона као празног простора између држава концептом региона као живо уређене мреже, где се границе стално преговарају, а простор постаје рефлексија токова који њиме пролазе (Тошић, 2012).

Западни Балкан се показује као динамична мрежа у којој се значај места мери повезаношћу, а не административним статусом. Функционална регионализација даје оперативни компас за алокацију ресурса, координацију политика и правовремене интервенције, док мрежни индикатори пружају чврсту основу за процену ефеката мера кроз време.

Посматрајући са безбедносног аспекта, функционална регионализација миграционих токова представља аналитички инструмент за превентивно реаговање на просторним тачкама повећаног притиска и потенцијалне нестабилности (Anufrijev, 2024). У теоријском смислу, мрежни приступ указује да степен повезаности може бити важан показатељ значаја појединих чворишта која имају системски значај у расподели протока. У случају преоптерећења или рестриктивних мера могу се јавити ланчани ефекти у ширем региону. Оваква анализа доприноси концепту регионалног безбедносног система, јер омогућава преглед институција дуж коридора, распоређивање ресурса и предвиђање преусмеравања токова. Приступ заснован на функционалној регионализацији третира мобилност као управљив систем просторних односа, у којем је важно приметити где се ризик акумулира, како се трансферише и на који начин реакција институција може стабилизovati мрежу. У том смислу, рад повезује географску мрежну анализу са безбедносном превентивом, нудећи модел применљив и у другим контекстима интензивне прекограничне покретљивости.

Закључак

Допринос рада огледа се у померању фокуса на мрежну организацију миграција и у предлагању једноставног, податковно економичног протокола применљивог на хетерогене изворе. Ипак, постоје

ограничења: недостатак потпуних серија, нужност процена и разлике у дефиницијама индикатора.

Истовремено, рад уочава ограничења која произлазе из природе расположивих података: непотпуне серије, различите дефиниције индикатора, просторне и временске празнине, као и потребу за проценама. Зато се препоручују триангулација извора и увођење стандардизованог регионалног мониторинга на нивоу функционалних региона, са кварталним сажецима мрежних показатеља и геовизуелизацијама. Етички оквир захтева да се анализе држе на агрегатном нивоу, без праћења појединачних путања, уз поштовање приватности и недопуштање нормативне навигационе употребе мапа.

Западни Балкан треба посматрати као динамичну мрежу чворишта и коридора, а не као статичне административне целине. Функционална регионализација омогућава да се те мреже идентификују, прате и да се њима управља на основу стварних токова.

Овим прегледно-аналитичким радом показано је да се миграциона динамика Западног Балкана у периоду од 2015. до 2025. године најадекватније разуме кроз призму функционалне регионализације као мреже чворишта и коридора. Три разграничена потпериода указују на еволутивни карактер те мреже: од почетне консолидације, преко фрагментације и сезоналности, до диференцијације са локалним кластерима и секундарним циркулацијама. Структурна стабилност источне осе и повећана варијабилност јадранских грана откривају да инфраструктурна логика и режимски оквири, као што су границе, регистрације и капацитети, пресудно уобличавају простор миграције.

Кључна научна вредност рада је у концептуалном повезивању функционалне регионализације и мрежног приступа у анализи миграција. Овај методолошки склоп омогућава упоредно посматрање промена кроз време, праћење стабилности коридора и процену утицаја политика као прекидача мреже. На тај начин, простор Западног Балкана постаје читљив као динамични систем у којем ситне, али кумулативне промене у једном чвору или на једној вези производе ланчане реакције на већем домету.

Емпиријска слика показује да већина кретања остаје транзитна, али да се у урбаним чвориштима периодично јављају микрорегије свакодневице, као што су привремени смештај, приступ услугама, контакт са дијаспором и одлазак деце у школу, које нису видљиве на административним картама и често измичу класичним показатељима. Управо

те микрорегије, премрежене кратким секундарним циркулацијама, делују као медијатори између глобалних намера кретања и локалних капацитета пријема. Њихово препознавање је кључ за реалистичне, локално осетљиве јавне политике.

Сумирано, анализа потврђује да је Западни Балкан у посматраном раздобљу динамични просторни систем у којем административне мапе заостају за реалним токовима. Функционална регионализација зато није само описни алат, већ наставно-истраживачки и управљачки оквир који омогућава да се уочи где се систем ломи, где се адаптира и како да се ресурси прецизније усмере. Даље истраживање треба да развије индекс стабилности коридора, да систематизује прагове за детекцију алтернативе и да тестира сценарије кроз мрежне симулације.

Вредност рада је указивање да простор миграција није празан пролаз, већ жива, вишеслојна мрежа у којој локалне заједнице, институције и сам путнички ток производе „функционалне регије”. Идентификовањем тих региона, њихових чворишта и веза, наука добија стабилнији и мерљивији начин за опис једног од најкомплекснијих просторних облика савремености.

Оваква анализа омогућава да се миграциони токови сагледају као елемент регионалног безбедносног управљања. У том случају мрежни индикатори могу служити за оптимизацију институционалних капацитета, али и као инструмент раног упозоравања. Рад доприноси развоју функционалне регионализације као аналитичког оквира, повезујући географску теорију мрежа са безбедносном превенцијом у контексту управљања миграцијама.

Литература

1. Agustín, Ó. G., Bak Jørgensen, M. (2018). *Solidarity and the “refugee crisis” in Europe*. Palgrave Macmillan. <https://doi.org/10.1007/978-3-319-91848-8>
2. Ahmed, A. (2015). *Journey into Europe: The specter of Islam, immigration and empire*. Journey into Europe Project; Stiftung Mercator.
3. Amin, A., Thrift, N. (2002). *Cities: Re-imagining the urban. Key Texts in Human Geography*. Polity Press.
4. Anufrijev, A. (2024). *The intersection of immigration law and human rights: Current issues and future trends*. *International Journal of Research and Innovation in Social Science*, 8(10): 788–800. <https://doi.org/10.47772/IJRISS.2024.8100064>

5. Arat, M. A. (2023). *Morphological regionalization: Strengthening the Conzenian method*. Springer Nature Switzerland AG. <https://doi.org/10.1007/978-3-031-33509-9>
6. Arsenyeva, G. (2017). The development of “immigration to Europe” topic in the time history of speech pattern changes on the TV news. *Journal of History Culture and Art Research*, 6(5): 327–332. <https://doi.org/10.7596/taksad.v6i5.1289>
7. Arsenijević, J., Burtscher, D., Ponthieu, A., Severy, N., Contenta, A., Moissang, S., Venables, E. (2018). “I feel like I am less than other people”: Health-related vulnerabilities of male migrants travelling alone on their journey to Europe. *Social Science & Medicine*, 209, 86–94. <https://doi.org/10.1016/j.socscimed.2018.05.038>
8. Baglioni, S., Calo, F. (Eds.). (2023). *Migrants and refugees in Europe: Work integration in comparative perspective*. Policy Press / Bristol University Press. <https://doi.org/10.56687/9781447364535>
9. Nestoras, A. A. (2016). *The gatekeeper's gambit: SYRIZA, left populism and the European migration crisis* (Working Paper). Brussels.
10. Bauer, W. (2016). *Crossing the sea: With Syrians on the exodus to Europe* (S. Pybus, Trans; S. Krupař, Photographs). & Other Stories.
11. Bourdeaux, C. M., Deyneka, A., Edelstein, G., Khegay, E., Mumper, S., Nedelchev, N., Penner, P., Sawatsky, W., Smyslova, K., Uzzell, L., Zaitchenko, A., Winckles, L. (2016). The immigration crisis in Europe and a Hungarian case study. *East-West Church & Ministry Report*, 24(2): 2–7.
12. Etzel, M. (2023). *The German migration integration regime: Syrian refugees, bureaucracy, and inclusion*. Bristol University Press. <https://doi.org/10.56687/9781529231281>
13. Foubert, E. H., Moseley, W. G. (2023). *Understanding World Regional Geography* (3rd ed.). Wiley.
14. Frontex. (2025). Irregular border crossings into EU drop sharply in 2024. <https://www.frontex.europa.eu/media-centre/news/news-release/irregular-border-crossings-into-eu-drop-sharply-in-2024-oqpweX>
15. Hobbs, J. J. (2016). *Fundamentals of world regional geography* (4th ed.). Cengage Learning.
16. InfoMigrants. (2025). Balkan route: Migrants for ransom. InfoMigrants. <https://www.infomigrants.net/en/post/64072/balkan-route-migrants-for-ransom>

17. Kmezić, M., Prodromidou, A., Gkasis, P. (Eds.). (2023). *Migration, EU integration and the Balkan route* (Southeast European Studies). Routledge. <https://doi.org/10.4324/9780367823405>
18. Koščak, M., O'Rourke, T. (2017). Balkan migration crisis and its impact on tourism. *Revista Anais Brasileiros de Estudos do Turismo*, 7(2): 20–31. <https://doi.org/10.34019/2238-2925.2017.v7.3178>
19. Marielancaster, C. (2022). Immigration and the sociocultural divide in Central and Eastern Europe: Stasis or evolution? *European Journal of Political Research*, (61): 544–565. <https://doi.org/10.1111/1475-6765.12474>
20. Mixed Migration Centre & Protecting Rights at Borders. (2024). *Mixed migration in the Western Balkans: Shifting policies, smuggling dynamics and risks*. Mixed Migration Centre. https://mixedmigration.org/wp-content/uploads/2025/02/351_Mixed-migration-in-the-Western-Balkans.pdf
21. Sarkowsky, K., Schultze, R.-O., Schwarze, S. (Eds.). (2015). *Migration, regionalization, citizenship: Comparing Canada and Europe* (Politikwissenschaftliche Paperbacks). Springer VS. <https://doi.org/10.1007/978-3-658-06583-6>
22. Schmoll, C. (2024). *Women and borders in the Mediterranean: The wretched of the sea (Mobility & Politics)*. Springer International Publishing. <https://doi.org/10.1007/978-3-031-45096-9>
23. Tošić, D. (2012). *Principi regionalizacije*. Beograd: Geografski fakultet, Univerzitet u Beogradu.

Functional Regionalisation of Recent Migration Flows in the Western Balkans: Spatial Dynamics and Security Implications

Abstract: *This paper examines the functional regionalisation of recent migration flows in the Western Balkans during the period from 2015 to 2025. The focus is on networks of hubs such as border crossings, reception and registration centres, and urban transit nodes, which together form a dynamic structure of spatial relations. A review-analytical and cartographic approach is applied, encompassing the definition of key network parameters such as degree of connectivity and betweenness, the detection of functional regions, and the visualization of migration corridors within a geographic system.*

The analysis indicates that three phases emerged during the observed period: the initial consolidation of migration routes, fragmentation and seasonality accompanied by fluctuating permeability, and differentiation characterised by more stable urban hubs and secondary circulations. The eastern axis demonstrates continuous stability, while Adriatic variants of the corridor are highly variable and shaped by political and security factors. Functional regionalisation represents a useful analytical and operational framework for capacity planning, institutional coordination, and the development of joint regional monitoring of migration flows. In this way, the Western Balkans can be understood as a dynamic system of hubs and corridors whose boundaries shift in response to political, infrastructural, and social changes.

Keywords: *functional region, migration system, fragmentation, hubs and corridors, differentiation.*